

Tallér Edina

író,
drámaíró,
újságíró

1992-től újságíróként dolgozik. Felelős szerkesztő, majd főszerkesztő volt a Halasi Hét című hetilapnál és a Csabai Kábeltelevíziónál, és a Duna Tv észak-magyarországi tudósítója volt (1996–2002). Budapesten él, az Újpesti Közéleti Televízió és az Újpesti Napló főszerkesztője. Alapító tagja a VOLT Irodalmi Sátornak, a Hajtúkanyar és az Irodalmi Sátor Egyesületnek.

Művei

A húsevő (*regény*, Kalligram, 2010); Lehetek én is (*regény*, Kalligram, 2013); Most akkor járunk? (*ifjúsági regény*, Pozsonyi Pagony Kiadó, 2014); Holnaptól minden rendben (*ifjúsági regény*, Pozsonyi Pagony Kiadó, 2015); A negyvenkettedik széken ülő nő (*drámák*, Pesti Kalligram, 2016)

Egy perccel tovább című drámája fődíjas lett a Vallai Péter Kortárs Előadói Fesztiválon.

Ha tudom a történetet, biztosan el lesz rontva

KÖRÖSSI P. JÓZSEF (■): *Különlegessége van az ő személyének meg az írói pályájának, ezt is fogom majd feszegetni. Író, drámaíró, kulturális újságíró, dal- és szövegkönyvíró. 2010-ben jelent meg első könyve, A húsevő. A következő most a könyvhétre fog megjelenni, arról is beszélgetünk majd. Érdekes, hogy nem sokkal a megjelenése után a könyv felkerült a Magyar Narancs tizenegyes listájára – ez nagyon ritkán fordul elő elsőkötetes szerzővel. A legjobb fiatal kritikusok szavaznak oda be szerzőket, pontozás alapján, tehát nem tudják, hogy a másik mennyi pontot adott az adott szerzőnek, ezért ez már önmagában különleges és nagyszerű dolog.*

Van egy darabja, egy kétszemélyes színdarab, több színház játszotta. Vigyáznom kell, hogy mondom ki a címét, mert mindig másképp, mindig azt mondom, hogy Egy perccel se tovább, pedig nem az a címe, hanem az a címe, hogy Egy perccel tovább, majd erről is beszélünk.

Kezdjük a családnál: Kiskunhalas, családi ház, több generáció él együtt. Nekem út közben elmesélt olyasmit is, amit egyébként nem lehet tudni, édesanyja például most épp Amerikában él.

TALLÉR EDINA (▼): 18 éves koromig éltem abban a városban. Jelenleg már nincs ott élő rokonom, a férjem családja még ott él. Alapvetően egy teljesen átlagos családban nőttem fel, senki sem nőtt különlegesebben vagy egyszerűbben. Volt apa, anya meg a nagyszülők, meg mi a húgommal. Egy hosszú parasztházban laktunk, ahol volt

átjárás. Már úgy átjárás, hogy nem kellett kimeneni egy kijáraton, hogy bemenjek egy másik bejáraton, és ettől, én úgy gondolom, sokkal jobban összefonódik ez a három generáció, mint mondjuk, ahogy most divat vagy most szokás.

■ *Tehát nem a tornácról nyílottak a szobák.*

▼ *Volt külön bejáratuk is, de a fürdőszobán keresztül lehetett menni. Nagymamám egy nagyon cucci emberke volt, például imádott hallgatózni az ajtónál, amúgy is hallott volna mindent, de hát úgy érdekesebb.*

■ *A húsevőben a nagymama figurája ritka szépen és ügyesen van megírva, egy rendkívüli asszonyt ismerünk meg, sok ilyen van a magyar irodalomban, és nemcsak a magyarban, ahol a nagymamának nagy szerepe van, de ebben a könyvben igazán a szerepe. Szeretném, ha kicsit beleszónéd.*

▼ *Egyrészt nyilván nem véletlenül a nagymamám volt az első a családból, akit megemlítettem. Elég meghatározó figurája volt, és néha mai napig is az életemnek, mert elég ambivalens figura volt. Tele van sok vicces sztorival a gyerekkorom.*

■ *Mondjon egy párat, ami nem is került bele a könyvbe.*

▼ *Az egyik unokatestvérem nagyon magas fiú, illetve most már férfi, és volt egy olyan életsza-*

kasza, amikor hozzánk költözött. A mama különben is a családból akit kellett, mindig befogadott és istápolta, és a Ferike, így hívta, olyan kétnémetes volt, a mamám meg picike, és hogyha megharagudott rá nagyon, akkor azt mondta: Ferike, hajolj le. Durr, egy pofon.

■ *És Ferike mindig lehajolt?*

▼ Ferike még 18 éves korában is lehajolt a nagymama pofonjáért. A másik, amit imádtunk a mamában, hogy mindig csalt a kártyában. És láttam, hogy csal, és mondom: mama, csalsz. Én? Soha. Hát a Szűzanya látja, hogy mit csinálunk. Dehogy csalok. Így bele a szemünkbe.

■ *Javasasszonyokról ír a következő könyvben. A nagymama ilyen asszony volt?*

▼ Mamiról azt is kell tudni, hogy nagy mese-mondó volt. Hogy mennyi az igaz a családtörténetből, és mennyi az, amit ő tett hozzá, azt nem tudom, de igen, állítólag az ő anyukája vajákos asszony volt.

■ *Vajákosok is vannak.*

▼ Igen, és mondókákat tanított, meg tele volt babonákkal. Valóban *A húsevőbe* is, meg a következő regénybe is beépítettem pár sztorit. Egyébként tényleg átlagos családban nőttem föl. Anyukám irodista volt, a nevelőapámmal élt 21 évig, aztán ő elvált, és elment 12 éve, New Yorkban él a húgommal, így aztán én maradtam itt a családból egyedül, sajnos a nagyszüleim már meghaltak. 1999. november 7-én halt meg a nagymamám, és a következő évben született meg a kisleányom. Ahogy a mama meghalt, és el kellett engednem a régi családot vagy a múltat, abban a pillanatban indult el a jövőm, legalábbis így érzem.

■ *Ez szerencse?*

▼ Ez szerintem mesés dolog. Kiváltság.

■ *Nem lett volna jobb megélni azt, ami?*

▼ Volt egy év a gyászra. Én azt föl is használtam a gyászra vagy az elengedésre.

■ *Milyen furcsán hangzik, hogy fölhasználtam.*

▼ Hát nem fojtottam el. Tudtam, hogy mi történik, mit kell elengednem, és közben már készülhettem az új életemre. Ezt most így visszamenőleg mondom ilyen pontosan, mert ezeken már gondolkodtam, akkor nyilván nem ezen gondolkodtam, sőt nem gondolkodtam, csak mentem az utamon, ami így meg lett írva.

■ *Mentem az utamon, ami meg lett írva. Tehát maga hisz abban, hogy meg van írva a sorsa?*

▼ Én hiszek abban, hogy van utunk, igen. És az, hogy hogyan jutunk el oda.

■ *A boszorkányságból, a vajákoságból magában is van valami?*

▼ Én azért annyira nem megyek ebbe bele. Hiszek az életben, és hiszem azt, hogy okkal vannak dolgok. Hiszek a nagy találkozásokban.

■ *Volt már nagy találkozása?*

▼ Volt.

■ *Ki az? Már ne haragudjon.*

▼ Több. Hát a férjem például. Akivel húsz éve élek együtt, az nyilván nem kicsi találkozás. Például. Nagy találkozás a két gyerekem, akiktől nagyon sokat tanulok is. Aki anya, az tudja, hogy így van, hogy oda-vissza működik, és nem véletlenül, nem véletlenül az a gyerekünk, vagy nem véletlenül az az anyánk, aki.

■ *Nagy találkozás mindenkinek van az életében, és nem biztos, hogy azt gondolja, hogy nagy találkozás.*

▼ Kár, hogy nem gondolja.

■ *Vagy szeretné elkerülni ezt a nagy találkozást.*

▼ Olyanok is vannak.

■ *Úgy mondta, hogy elindulok az úton, vagy az én utamon, akkor az olyan, mintha valami sorsszerűség lenne abban, és azért kérdeztem meg, nem kutakodni akarok, hanem a könyve is egy csomó ilyenről szól, hogy tényleg ilyen misztifikáció az egész, az előbb mondtam azt, hogy boszorkányság. Ha nem is boszorkányság, de a vajákolás simán benne van, az egész világ, amit itt hoz, tele van misztériummal.*

▼ Szeretem Márquezt. Biztos azért.

■ *Azt nem éreztem.*

▼ Nem úgy élem az életemet, mintha varázslat lenne. Teljesen, az azért túlzás, hogy két lábbal a földön járok, de azt például nem hiszem, hogy nem kellene tennem semmit, hiszen úgyis találkozom ezzel meg azzal, meg úgyis meg van írva. Nem így értettem ezt, hanem azt gondolom, mindenkinek ilyen az élete, tehát tele van nagy találkozásokkal. Olyan nagy találkozásaim is vannak, amik vagy akik megváltoztatták az életemet, és az már megint egy rossz mondat.

■ *Például? Ne a férjét mondja megint, hanem valaki mást, aki megváltoztatta az életét.*

▼ Azért mondom, hogy ez már megint egy rossz mondat, mert nem ő változtatta meg az életemet, hanem attól, hogy vele találkoztam, könnyebben találtam arra, amire rá kellett találnom. Most például, ha a szakmára akar kilyukadni, akkor ilyen nagy találkozás volt Kukorelly Endre.

■ *Igen, akartam is mondani, hogy az a generáció a magáé, és maga ennek egy nagyon jeles és markáns megtestesítője, aki tanulta is az írást, a szépírást. Beszéljünk arról: van egy Kukorelly Endre nevű író, aki tanít egy íróiskolában, és hát azt mondja, hogy maga választotta őt, mármint hogy megtanítsa. Addig írt, mert olvastam, hogy kulturális újságíró, tehát az íráshoz addig is köze volt.*

▼ Ott kezdődik a történet, hogy a szépírással elég későn kezdtem el foglalkozni, 34-35 éves koromban. Láttam egy internetes hirdetést, hogy van íróakadémia.

■ *Miért akart író lenni?*

▼ Soha nem akartam semmi lenni.

■ *Akkor miért ment ebbe az iskolába?*

▼ Azért, mert szombatonként volt, és arra gondoltam, hogy végre akkor szombatonként legalább olyan emberekkel találkozom, akikkel hétköznap nem. Nem szilikonos szájú lányokkal kell beszélgetnem.

■ *Olyan is volt?*

▼ Olyan volt a munkám. Mindegy. Tök jó az is, meg sokat tanultam tőlük is, csak hiányérzet volt bennem, és azért mentem ebbe az iskolába, hogy irodalomról hallgassak meg írókat. Ennek az iskolának a második szemeszterében választani kellett szemináriumvezetőt. Több opció volt, mindenkitől olvastam ezt-azt, de ebből is látszik, hogy körülbelül hol álltam akkor, az irodalom peremén, mert Kukorelly Endrére azért esett a választásom, mert az *Elle* magazinban – ami egy tipikusan felszines női magazin, azt olvastam – volt egy levelezős rovata Karafiáth Orsolyával. Úgy láttam, vagy úgy gondoltam, ahogy ő ír, meg ahogy ő vélekedik, az merész, nem szokványos. Érdekes. Nem azt mondom, hogy bármiben is

egyértettem vagy nem, csak egyszerően érdekesnek találtam. Így választottam őt. És mivel újságíró voltam, gondoltam, hogy hát írok, és kész. És olyan sokszor legorombított, hogy hogy írok.

■ *Milyen szavakkal?*

▼ Nagyon udvariasan, csak hát nem hülye az ember, mosolyogva mondják neked, mégis tudod. És abban az időszakban nem is voltam hozzászokva.

■ *El volt kényeztetve mint újságíró?*

▼ El voltam kényeztetve, igen, mert felszínes életet éltem, általában felszínes barátokat, környezetet választottam. Biztos, néha mindenki beleesik ebbe a csapdába. Na, mindegy. Szóval így elkezdődött.

■ *Fizetős tanfolyam volt?*

▼ Igen, tandíjas.

■ *Kik jártak oda? Gazdag, elkényeztetett lányok?*

▼ Nem tudom, nem kategorizáltam soha senkit. Egyébként könyvtárosok, magyartanárok, újságírók jártak, meg azok, akik valóban írók akartak lenni, és azt gondolták, az írás megtanulható. És én akkor megtanultam Kukorelly Endrétől, hogy igenis meg. Nyilván balett-táncosnak is tanulhatam volna, az is megtanulható, csak nem biztos, hogy abban annyi öröm lett volna nekem és a nézőknek, mint az írásban.

■ *Ennyire egyszerű?*

▼ Pont hogy nem. Tehát adottság kell ahhoz, hogy az ember az adott pályán sikeres tudjon lenni, vagy elégedett tudjon lenni, vagy mások elégedettségére szolgáljon. Tehetséget szoktak

erre mondani, de a tehetség önmagában nem elég.

■ *Miben különbözik maga attól az írótól, aki soha nem tanult korábban szépirodalmat írni?*

▼ Nem tudom. Nem határozom meg magam aszerint, hogy másoktól miben különbözök, vagy miben vagyok más. Én csak azt tudom, hogy én mit gondolok erről a szakmáról. Azt gondolom, hogy van tanulható része. Abban a pillanatban, hogyha az ember olvas, akkor már tanul.

■ *Mi a tanulható része?*

▼ Például hogy kell egy mondatot úgy megcsinálni, hogy az pontosan arról szóljon, amit mondani akarok. Meg lehet tanulni azt is, hogy egy prózának is van ritmikája. Megtanulható, hogyan nem kell imádni a saját szövegünket, a saját mondatainkat. Hogy hogyan kell a felszín alá menni, hogy vannak olyan szókapcsolatok, amelyeket azonnal behúz az ember, hogy ne azt használja, hanem egy másikat. Milyen egy jól elrontott mondat. A gyerekektől például marha sokat lehet ellesni, az én kislányom zseniális mondatokat tud összerittyenteni gondolkodás nélkül.

■ *Hátha nem fog leszokni róla.*

▼ Ha rajtam múlik, soha nem fog leszokni róla. És ezek mind megtanulható dolgok, hozzátartoznak a mesterséghez. Nagyon sokan esnek abba a hibába a kezdő írók közül, hogy nem olvasnak, hanem írnak. Ez is egy megtanulható dolog, hogy hogy olvass, mit keress, mit érdemes elolvasni.

Amikor újságíró szakra kerül az ember, ugyanez az első kérdés, hogy megtanulható-e az újságírás. Nyilván nem lehet megtanulni azt, hogy valaki

az adott pillanatban hogy használja ki azt az adott lehetőséget, hogy közelít egy riportalanyhoz, egy témához. De hogyha a mesterségét nem tudja, nem tudja, mi a különbség riport és interjú között, vagy tárca meg jegyzet között, akkor nagyobb eséllyel kerülhet félreértésbe. Nagyobb eséllyel ronthat el valamit, mint ha a mesterségbeli tudása megvan, és ahhoz jön rátermettség, elhivatottság, nem tudom, még mi minden.

■ *Biztos, hogy egyfajta magabiztosság biztonságot is ad az embernek. De azt, hogy a nyelvvvel mennyire bánik magabiztosan, fontosabbnak tartom, és azt gondolom, ez is megtanulható. Ugyanakkor azt is gondolom, el is riaszthat, a hályogkovács effektus itt is működhet. Amerikában teljesen bevett dolog, hogy tanítják, és kiváló, nagyszerű, remek írók kerültek ki ilyen íróiskolákból. Nálunk ez szokatlan, főleg Kelet-Európában, ezért gondolom, hogy sok mindenkit érdekelhet ez a dolog, a technikai része is, hogy mi az, ami megtanulható, és mi az, amihez kell valamilyen tehetség. Abban, amit maga csinál, számomra a nyelv és az a világ fontos még, amit képes behozni, amiről itt már beszélünk. Még kicsit erről az iskoláról: nagyon fontos, hogy az ember ne csak írni tudjon, hanem lemondani is tudjon arról, amit egyszer már megcsinált. Ilyesmit tanítanak-e? Írni mindenki tud, de húzni csak én, azt hiszem, hogy Kosztolányi mondta.*

▼ Húzni már megtanítottak az újságíró-iskolában is. Igen, az írás egyik legfontosabb része a húzás. Kukorellynek van egy másik szeminárium, heti rendszerességgel, oda két évig jártam, és vele tanultunk ilyeneket. Illetve velük, mert ez műhelymunka. Nem úgy kell elképzelni, hogy leülünk és jegyzetelünk, és a nagy mester majd mondja, hanem egymás szövegeit bontjuk szét, vesézzük ki – könyörtelenül, a szó szoros értelmében. Könyörtelenül; oda nem azért megyünk, hogy megdicsérjük egymás dolgát, hanem pont azért, hogy a lehető legoptimálisabb szöveg jöjjön ki a végére belőle. Más nyilván jobban látja,

hogy miben hibázom. Kukorellynek azóta is van ez a műhelye. Én nagyon sokat tanultam, nemcsak tőle, hanem a kollégáktól, a csoporttársaktól is.

■ *Hogy készül egy szöveg magánál? Előre kitalálja, vagy amikor a papír fölött van, vagy a számítógép előtt dolgozik, akkor alakul ki? A végleges persze akkor alakul ki, de el van előre tervezve, tudja, hogy miről fog írni? Ezt azért kérdelem – nem olyan nagy hülyeség ez –, ugyanis Csaplár Vilmos azt mondja, hogy ő úgy szeret leülni a papírhoz, hogy fogalma nincs, hogy a második mondat mi lesz, az elsőt azt még tudja.*

▼ Én is így. A történetet soha nem tudom; hogyha tudom, akkor biztos el lesz rontva, és azt ki kell dobni, mindig. Inkább ilyenek vannak, hogy megfog, vagy egy mondatot meghallok, és akkor eszembe jut valami, múltkor például abból született egy novella, hogy láttam süketnémákat, ahogy beszéltek együtt, veszekedtek a buszon. És annyira megindító és szép volt, hogy akkor az a retinámba égődött, s azt ki kell valahogy bontani.

■ *Hogy lehet azt kibontani, az a nagy feladat.*

▼ Olvasható a következő regényemben, hogy egy kislány azon gondolkozik, mennyivel jobb a süketnémáknak, mert ha beszélnek, muszáj egymásra nézniük, különben nem értik egymást.

■ *Milyen szép gondolat.*

▼ Nem az enyém, az övé.

■ *Nagyon sokszor a gyerek mint narrátor, a történetnek a mesélője jelenik meg magánál. De nagyon sokszor, hát hogy mondjam, brutális vagy szörnyű dolgokat tudunk meg. Idézek egy mondatot A húsevőből. „Egy királylány úgy berágott a szerelmére, hogy megfőzte a gyerekeit.”*

▼ Amit idézett, a *Médea*-sztori lebutítva. Nem nagyon szoktam belemenni a gyerekkoromba, de mint mondtam, senkinek sem könnyebb vagy nehezebb a gyerekkora. Az én gyerekkorom azért tele volt brutalitással, meg elég sok halál- esettel, öngyilkosok is voltak. A sztorik nem az én élményeim, de az érzéseket javarészt megé- ltem.

■ *Mennyit hoz be a saját életéből vagy saját sze- mélyes élményeiből a könyveibe vagy az írásaiba?*

▼ Minden személyes élmény, merthogy úgy éli az ember, legalábbis én úgy szeretek élni, hogy nézem az embereket.

■ *Történetet nem kap valahonnan?*

▼ Nem, történetek nincsenek, azokat hozzá találom ki.

■ *Mondja el, hogyan építkezik.*

▼ Van egy esemény, egy érzés, vagy nem tudom, egy haláleset, tehát megvan a végkifejlet, és a köré szövöm a történetet, vagy szövődik a törté- net.

■ *Tudom a végét, és megírom az elejét?*

▼ Igen. Tudom a végét, és megírom a történetét.

■ *Azért kérdezem ezt, mármint azt, hogy mennyi- re vannak személyes élmények a történetek mögött, mert mikor olvastam A húsevőt, akkor sokszor gondoltam azt, hogy ez egy kicsit a maga élete, vagy legalábbis azok a személyek, például a nagy- mama. De a férfiakról mindig úgy beszél A húsevő mesélője, hogy: anyám férje. Végig az volt az érze- sem, hogy egy férfi nagyon hiányzik ennek a nar- rátornak, tehát a férfikép, a vágyott férfi képe benne olyan erős, hogy folyamatosan ennek a hiá- nyáról beszél.*

▼ Nem az én életem. Csak annyiban az én éle- tem, hogy nem az édesapámmal nőttem fel. És ez egy lány életében, egy gyereklány életében nagyon fontos momentum.

■ *Mégiscsak megtaláltuk. A férfit, aki...*

▼ Nyilván, csak ez nem összekeverendő azzal, hogy az én sztorim, az én könyvem.

■ *Miért nem történetet mond? Miért mond min- dig sztorit?*

▼ Nem tudom.

■ *Magának történetei vannak, nem sztorii. Szerin- tem.*

▼ Lehet, nem tudom. Alapvetően nem nagyon koncentrálok arra, hogy történet legyen.

■ *Ugyanakkor van valami, ami hiányzik nekem. Az életrajzában olvastam a borász nagyapáról. Viszont ebben a könyvben borász nagyapa nincsen, ha jól olvastam. Viszont a borász nagyapáról, aki a saját nagyapja, valahol olvastam, nagyon-nagyon szépen beszél róla. Tehát annyira mégse érintette meg, hogy belevigye, pedig az egy nagyon szép figu- ra, szép alak az a borász nagyapa.*

▼ Mesélek szívesen a nagyapáról, mert nagyon jó fej volt. Nem azért nincs benne, mert nem érintett meg, és a többiek sem azért vannak benne, mert megérintettek, hanem mert az egy könyv, és nem az én életem. Nyilván az én nagy- mamám inspirálta a szövegben lévő nagyma- mát, de nem a nagymamám van beleírva. És mivel ez egy apahiányos könyv, ezért nem kel- lett bele egy nagypapa. Hát mit meséljek a nagy- papámról? Volt egy nagy szőleje, szőlő, szilvafa meg barackfák meg árvalányhaj, amikor kicsi voltam, még simán lehetett árvalányhajban hemperegni.

■ *Kiskunhalason?*

▼ Kiskunhalason, igen.

■ *És a nagypapa is ott van? Úgy értem, hogy a maga idejében?*

▼ Megcsinálta a maga borát, nem volt nagy borász, de mi szerettük. Szerettünk kint lenni. Egyébként hallgatag ember volt, a mama volt inkább a főnök. Ő meg ilyen csendes, és nagyon szép férfi volt.

■ *És nem írta meg?*

▼ Nem tudom. Nem akarom megírni őket különösebben. Ha előjön, ha kell egy ilyen figura, akkor biztos, hogy ő lesz az egyik, aki segít nekem abban, hogy egy olyan hallgatag, okos, barna szemű, melegszívű bácsit formázzak, amilyet szeretnék, abban a nagypapám lesz az egyik, akiről mintázom. Ha lesz ilyen.

■ *Maradjunk még a férfiaknál. Lehet, ez is valaminek a parafrázisa. A húsevőben olvasható: az első szerelmem három férfi volt. Ezt bontsuk ki egy kicsit. Akár úgy is bontsuk ki, ahogy említettem, hogy fontosak ebben A húsevőben a férfiak. Nemcsak szerető férfiak vannak itt, hanem hát brutális férfítettek, amelyek nem feltétlenül rokonszenvesek, és a mesélője, a narrátora ennek a könyvnek nő. Tehát: Az első szerelmem három férfi volt. Hogy mondhatja ezt ez a lány, ez a nő?*

▼ Mert karakterében egy ilyen szellelbélt, tétova lányról van szó. Egy nőről, mert, ugye, ha behatárolnánk, húszas évei végén vagy harmincas évei elején levő nő néz oda-vissza az életében. Zűrös élete volt, és artikulálnia kellett magát mint nőt, ezért visszanezett a húszas éveire, tizenéves korára, és azért tudta ezt kimondani, mert zavaros kapcsolatai voltak. Ezért fontos például ez a mondat. Mond ő még ilyeneket,

durva mondatokat saját magáról, mert amikor ezt a mondatot kimondja egy nő, akkor ítéletet is mond magáról, legalábbis én azt gondolom, hogy ebben a társadalomban, ahol mi most vagyunk, ez azért egy üzenet saját magáról. Nagyon fontos mondat azért, mert ő ezt ki merte mondani. Mert nagyon-nagyon sok fiatal lánynak van egyszerre három szerelme, csak nem mondja ki. Magának sem.

■ *A húsevő ennek a könyvnek a címe. Maga adta ezt a címet?*

▼ Igen. Sokáig volt az első fejezet, a *Táplálék*, a munkacíme. Munkacím volt, tehát azt már az elején tudtam, nem végleges, s egyszer csak beugrott, hogy legyen *A húsevő*. Fontolgattam sokáig, nehogy vámpírtörténetnek találják majd a könyvesboltokban, de aztán arra jutottam, hogy ha vámpírtörténetnek veszik, akkor legalább többen veszik, vámpírtörténetet többen olvasnak, mint szépirodalmat.

■ *Csöpögő vér is legyen. Amikor először fölfigyeltem magára, meg ennek a könyvnek a címére, azt hiszem, még nem is volt könyv.*

▼ Maga volt az első, aki érdeklődött a kézirat iránt. Az *ÉS-ben* jelent meg az első fejezet.

■ *Tudom, mit csináltam, írtam a lapnak, így kerültem magáig. Mert akkor már érdekelt engem mint kiadót. Olvastam egy részletet az Élet és Irodalomban; valami erotikát éreztem ebben, valami nagyon erőset, nagyon kihívót. Önmagában is provokatív a címe. Ugyanakkor ha elolvasom, az erotika értelmében csalódás, mert nem egy erotikától túlfűtött könyv, nem egy provokatív könyv ez, hanem nagyon szép, a testiségről is úgy beszél, egy trágár szót vagy közönségességet végképp nem találok, de nevén sem nevezi a dolgokat, mégis ott bujkál az erotika. Mennyire volt szándékos, amikor ez a könyvcím megszületett, hogy legyen egy kis csábítása is?*

▼ A csábítás önmagában nem volt szándékos, de abban, hogy *A húsevőben* legyen áthallás, hogy egy hús-vér nőről van szó, a másik pedig, hogy a szerelmi aktus mint húsevés szerepeljen ebben, abban volt tudatosság.

■ *Szépen mondta.*

▼ Arról pedig, amit még említett, hogy nem erotikus könyv, nem is fogok soha olyat írni, igazából untat is ez a része a dolognak.

■ *Az is, hogy állandóan erről faggatják.*

▼ Igen, most divat lett, mindenki, ha a cicijéről vagy, bocsánat, a puncijáról ír, akkor az annyira vagány. Szerintem nem. Kell írni arról, ami hűbavágó és mélyen érint, és az erotika nyilván ott lesz minden szövegemben, merthogy az életemben is ott van, mint ahogy optimális esetben minden ember életében.

■ *Erotika vagy szerelem? Mert ez nagy különbség. A szerelem, amiben testiség is van, meg az erotika két különböző dolog szerintem.*

▼ Hát nem tudom. Erről vitatkozhatunk.

■ *Ebben testiség nincs, erotika van.*

▼ Igen. Na, ezt akartam mondani. Az engem untat, amikor testiségről írnak, egy kicsit öncélúnak meg divatosnak érzem, egy szövegben annyira kell szerepeljen az erotika, mint az adott életünkben. Férfiak és nők vannak a világban, még akkor is, ha egyneműek szeretik egymást, akkor is van férfi oldal és női oldal, ezeket kihagyni a számításból tévedés, de ezekre ráutazni abszolút félreértés.

■ *Azért is téblábolok én itt ezen, mert szeretném egy kicsit, hogy mondjam, szaván fogni. Azt mondja, ez untatja, meg eleje van, de én találtam egy*

olyan filmet a neten, aminek azt hiszem, az a címe, hogy Irodalmi peepshow, valamelyik Könyvhéten volt. Ki volt írva – szerintem nem csak maga volt ott, de amit én láttam, az csak magáról szólt – hogy 15 órától 16 óráig Tallér Edina ül benn. Nem voltam soha életemben peepshow-ban, de hallottam, sejtem, hogy ez hogy működik; feltételezem, van egy kis ablakocska, azon be lehet nézni, tehát kukkolni lehet, látni egy hölgyet, aki a testével különböző mit tudom én, miket csinál. Na most, irodalmi peepshow, mi a fene lehet ez, bent ül, be kellett adni egy kérdést vagy valamit, és akkor lehetett ott látni magát, és ezekre válaszol, és kinyújtja azon a kis ablakon vagy résen? Számomra az volt furcsa, hogy csak nők voltak ott, tehát csak nők voltak kíváncsiak Tallér Edinára az irodalmi peepshow-ban. Arról szeretnék hallani, hogy mi ez, másrészt szaván fogni, hogy távol állnak magától az ilyen szexuális vagy nem tudom, milyen provokációk, közben irodalmi peepshow-ban vesz részt. Ne mondja, hogy odaültették, és nem tudta, hol ül. Ki volt írva, hogy irodalmi peepshow.

▼ Nemcsak nők voltak ott, hanem férfiak is.

■ *Én csak nőket láttam.*

▼ Hát mert maga csak a nőket látja.

■ *Miért, voltak férfiak is?*

▼ Voltak férfiak is. Én nem láttam őket, tehát én nem láttam azt, amit maga látott.

■ *Akkor honnan tudja, hogy férfiak is voltak? Csak nők voltak. Nézze meg.*

▼ Mármost hogy bent ülve, nemcsak nők, írónők voltak.

■ *No, de maga is beült az Irodalmi peepshow-ba, miközben azt mondja, távol tartja magát az erotikától.*

▼ Tudja, milyen kérdéseket dobtak be? Például ilyen kérdés volt, hogy mi lesz a következő regényem címe.

■ *Akkor miért peepshow?*

▼ Ezt nem én csináltam, az Isten áldja meg. Hadd mondjam már végig. Azt hiszem, a FISZ találta ki, hogy az irodalom szexi, és akkor csináljunk egy irodalmi peepshow-t, ez lesz a címe, és akkor meghívtak mindenféle író és írónőt, hogy egy óra hosszáig a tűző napon üljünk be, és válaszoljunk a kérdésekre. Ennyi. Egyáltalán nem volt szexi. Se kint, se bent.

■ *Csak a neve volt olyasmi...*

▼ Nyilván nem mondtam nemet, szeretek is részt venni mindenben, ami meglepő és meglepő helyekre viheti el az irodalmat. Úgy gondolták, az nagyon vagányul hangzik, hogy irodalmi peepshow, és emiatt sok olyan ember oda fog jönni, aki különben nem jönne. De ez nem így volt. Nyilvánvalóan ugyanazok jönnek oda, akik olvasni szeretnek. Tehát attól nem fog a Hard Rock Caféból, vagy nem tudom, mi van ott, odajönni az úgazdag harmincéves gyerek, és majd ettől elkezdni olvasni, de az már nem az én dolgom, hanem a rendezőké, szervezőké.

■ *Mondta, volt egyszer egy olyan szépségversenyen, amiről nem is tudta, hogy maga is részt vesz benne.*

▼ Az *Irodalmi Jelen* kitalálta, hogy szépségversenyt fog csinálni az írók és az írónők között, és tíz írónak és tíz írónőnek a képét leszedték az internetről, nem is szóltak nekünk, és felrakták. Ezt egyébként valószínűleg túlreagáltam, de azért reagáltam túl, mert tele van a hócipőm ezzel, hogy állandóan erről kell beszélni. Az ember végre érett, felnőtt ember lesz, és örül, hogy nem állandóan a külsőről meg a fizimiskáról kell cse-

verészni, vagy legalábbis irodalmi berkekben legalább ne erről kelljen. És akkor ők úgy gondolják, ettől majd valaki jobban fog olvasni, mert ott vagyok a pöttyös ruhában, a megkérdezésem nélkül. Ráadásul én nem vagyok egy kislány, nekem családom van, két gyerekem van, és nem akarok szépségversenyeken részt venni, főleg nem most. Érti? És felidegesítem magam.

■ *Értem. Nagyon örülök, nem annak, hogy ideges, hanem amit mond. Azért hoztam ezt szóba, mert van egy csomó olyan dolog, ami új jelenség a mai irodalomban, egy csomó ilyen eszközhöz nyúl a maga korosztálya, a korosztályon belül egy társaság. Megpróbálnak az értelmes, tartalmas irodalom felé csábítani ezekkel az eszközökkel olyan embereket, akik – mondjuk úgy – kirekesztődtek, lemaradtak, nem vesznek ebben részt. Tehát azt hiszik, esetleg így több ember veszi a kezébe a könyvet, aki egyébként nem venné.*

▼ Nem azt akartam mondani, hogy egy vaskalapos akárminek kell lenni az irodalomnak, sőt ellenkezőleg. És én érzem megtiszteltetésnek, hogyha rám kíváncsiak, ezért megteszek mindent. Amikor elmegyek egy felolvasásra, akkor nem az otthoni ruhámban fogok elmenni, és igenis kirúszozom a számat, és igenis jó benyomást akarok kelteni, és igenis föl akarom vállalni, hogy író vagyok, mert én egy nő vagyok, aki ír, miért ne lehetnék író stb. És örömmel látom a fiataloknál, hogy annak a kora lejárt, amikor egy nagyon rezignált ifjú szerző zsíros hajjal rágyújt, öt sört megiszik, miközben mindenki érezze magát megtisztelve, hogy ő elbrekeg egy verset.

Mi egy irodalmi sátrat csinálunk a Volt Fesztiválon, ez fiatalok zenei fesztiválja, ott a civil zónában csinálunk irodalmi sátrat. Nyilván a könnyedebb szövegeket visszük oda. Garaczi például minden évben vendégünk, nagyon sok nagyon komoly író állt mellénk ebben, az első évben fizetni sem tudtunk semmit, saját költsé-

gen jöttek el. Lehet ezt ízlésesen csinálni, meg a helyén kezelni. Tehát attól, hogy a Voltra visziük el, nem fogunk bikiniben táncolni a színpadon, hogy gyertek, mert ez az irodalom, de a civil zónában ott vagyunk, és oda lehet jönni, és igenis ott meg lehet látni, hogy valóban az irodalom mai, itt van köztünk, vagány, szexi is akár. Ott van melletted három olyan fiatal író, mint amilyen te vagy, kedves pajtásom, aki tegnap ott buliztál, amíg kijózanodsz, addig ülj oda közénk, kapsz egy győgsört is mellé, és hallgasd meg a szövegeinket. Ez szerintem belefér.

Amúgy az ember csinálhat bármit, a szövege úgyis megvédi vagy megcáfolja, amit csinál. Számtalan nagyon szerény, csendes pályatársunk van, aki felolvass egy szövegrészletet, és lehengerel örökre.

■ *Szeretném, ha arról beszélnék, amit az előbb már többször pedzegettünk, és pedig író, nőirodalom stb. Nagyon közel áll a véleményünk egymáshoz, de azért van abban valami sajátos, ahogy erről gondolkodik, és szeretném, ha ezt kifejtené. Azt mondta az előbb, hogy nem bántja, ha azt mondják, író. Itt volt olyan íróvendégünk, aki meg volt sértődve azon, hogy költőnek szólítottam. Azt látom, hogy egy tendencia, egy kezdeményezés igenis női szemmel láttatni a testiséget, a szerelmet, azt, amit egy férfi nem láthat, nem tudhat, nem tudhat leírni, mert nincsen erről tapasztalata. Van egy ilyen irányzat Magyarországon, maga ebbe a társaságba nem tartozik, de van róla véleménye. Hát kíváncsi lennék, hogy mint nő és mint író mit lát ezekben a törekvésekben, amik nagyon erősek ma Magyarországon.*

▼ Nincs bajom azzal, hogy nőirodalom, sőt nagyon fontosnak tartom azt, hogy a nők kezdenek magukra találni. De egy ponton túl engem ez untat, én nem akarok állandóan a saját testemről írni, arról sem akarok írni, én nem érzem azt, hogy el lennék nyomva a férfiak által, sokkal inkább érzem azt, hogy én magam nyomtam el

magam, vagy olyat vártam el magamtól, vagy olyat adtam, amit nem kértek férfitársaim.

■ *Például?*

▼ Nem tudok erre, vagy ha tudnék, akkor csak diszkrét és magánjellegű példákat tudnék, ezek egyrészt életkori periódusok, amikor az ember magára talál, másrészt ezek ilyen irányzatok, lüktetések, ez begyűrűzött Magyarországra, és egyre több nő talál benne magára.

■ *Nőíró.*

▼ Nőíró talál magára. Én nem tartom magam nőírónak. Tehát nő vagyok, meg írok. Amikor írok, akkor író nő vagyok, amikor meg mosogatok, akkor meg mosogató nő vagyok. De semmi képpen sem az a célom az írásaimmal, hogy márpedig most azt mondom meg, hogy egy nő erről mit gondol.

■ *Lehet-e mozgalomnak tekinteni, ami történik ezen a területen?*

▼ Van, aki ezt nagyon komolyan gondolja, van olyan is, aki ezt meglovagolja, ugyanúgy, mint mindenféle irányzatban. Itt is pont annyi a szerencselovag, mint máshol, és pont annyi a harcos, és pont annyi a kívülálló.

■ *Tehát nem tekinti egy harcosnak magát?*

▼ Nem, alapvetően sem tartom magamat annak.

■ *Miért mondjuk azt, hogy nőíró vagy író, és nem mondjuk azt, hogy képzőművész? Vagy festő, vagy szobrász?*

▼ Hát ezt azoktól kellene megkérdezni, akik így mondják. Én nem. Nekem ezzel nincs bajom, hogy író.

■ *Tehát nem bántja, hogy meghívtuk az írónt Nagyváradra a Törzsszablat vendégeként?*

▼ Az sokkal jobban bánt, hogy a múltkor megkérdezte egy kisfiú, hogy te kinek az apukája vagy. Elég rossz napom volt, de ennyire?

■ *Beszéljünk egy picit a darabjáról, mert nem akarom, hogy úgy menjünk el, hogy a darabról nem beszélünk. Egy perccel tovább, a férfi és a női szereplő is életének több korszakába kerül vissza, van úgy, hogy gyerekként viselkedik, és az apja ölébe ül, és úgy derül ki, hogy mennyire hiányzik neki. Nagyon érdekes dolgokat vet föl, egy kicsit filozofikusnak is érzem, tehát kevés játéklehetőséget látok benne. Két színházról tudok, ahol előadták ezt a rövid, egyfelvonásosnak mondható...*

▼ ...egy óra tíz perc. Ezt szintén 2010-ben írtam, A húsevő után. Alapvetően arra voltam kíváncsi, hogy egy prózai szöveg hogyan tud működni drámai szöveggént, mit kell vele csinálni ahhoz, hogy az is így megszülessen. Egyébként a darab keletkezéséről csak annyit, hogy egyetlenegy színész játssza az apát, a szerelmes férfit, a gonosz férfit, az öreget, fiatal, blabla, mert tulajdonképpen én ezt a férjemnek írtam.

■ *Ő színész.*

▼ A férjem színész. És abban az időben nagyon-nagyon sok könnyű szerepe volt, és színészileg nem érezte jól magát, mert nem tudott olyasmit

csinálni, ami örömet is okozna, nem csak munka lenne. Akkor én neki írtam ezt a drámát, el is játszotta, majd később meg is rendezte. Imádják a színészek, mert egy nőnek ez a játék egy jutalomjáték. A férfinak meg pont azért, mert több karaktert kell eljátszania, három vagy négy színész játszotta már ezt a férfiszerepet, és mind ugyanazt mondja, hogy hálás érte.

■ *Fontos magának, hogy tartozzon egy közösséghez. Mindig alapít valamit. Itt már beszélünk egyik-másik ilyen társaságról. Van a Stúdió 13 Színház, Hajtúkanyar, Irodalmi Sátor Egyesület, ezeknek mind egyik alapítója vagy az alapítója. Fontos a közösség?*

▼ Most egyre fontosabb. Volt egy periódus, amikor arra vágytam, hogy otthon egyedül dolgozhassak, magam ura lehessenek, csak a család meg munka, ez vagy három éve volt, és most már egyre fontosabb lenne, hogy valamilyen közösséghez tartozzak.

■ *De miért?*

▼ Nem tudom. Ma például amikor benn voltunk a szerkesztőségben az Erdélyi Riportnál, mondtam is utána, olyan jó volt, hogy ott együtt vannak az emberek, cica a radiátoron, látszik, hogy munka van, látszólag idegen embereket összetart valami.

(Elhangzott 2013. március 22-én a Várad folyóirat szerkesztőségében.)